

Komplettering handbok "Människohandel och prostitution ur ett svenskt perspektiv, maj 2011

Medlemmar i Nationellt metodstödsteam, NMT

Rikspolisstyrelsen
Rikskriminalpolisen
Specialenheter från regionala polismyndigheter
Specialenheter inom socialtjänsten
Ungdomsjouren/Socialtjänstförvaltningen Stockholms stad
Åklagarmyndigheten
Migrationsverket
Gränspolisen
Rikskriminalens grupp mot sexuella övergrepp mot barn/barnpornografibrott

Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp

Syftet med konventionen är att förebygga och bekämpa sexuell exploatering av och sexuella övergrepp mot barn, att tillvarata rättigheterna hos barn som utsatts samt att främja nationellt och internationellt samarbete inom området (artikel 1.1). Inom det förebyggande arbetet ska konventionsländerna anta lagstiftning eller vidta andra åtgärder för att säkerställa att personer som har regelbundna kontakter med barn inom bland annat skolan och hälsovården har tillräckliga kunskaper om området. Konventionsländerna ska också säkerställa att villkoren för att få tillträde till sådana yrken som innebär regelbundna kontakter med barn, garanterar att sökande till dessa yrkesgrupper inte har dömts för sexuell exploatering av eller sexuellt övergrepp mot barn. Konventionsländerna ska också främja eller genomföra kampanjer för att öka allmänhetens medvetenhet och uppmuntra den privata sektorn att delta i utarbetandet och genomförandet av förebyggande riktlinjer (artiklar 5, 8.1 och 9.2). Enligt artikel 11.1 ska konventionsländerna fastställa bland annat effektiva sociala program för att ge nödvändigt stöd till de barn som utsatts, deras nära anhöriga och personer som har ansvar för deras vård. (Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp, CETS nr. 201).

EU - direktiv om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut

Direktivet antogs 2011 och ersätter rådets rambeslut 2002/629/RIF. Direktivet etablerar minimiregler om fastställande av brottsrekvisit och påföljder på området människohandel. Det inför också gemensamma bestämmelser, med beaktande av genusperspektivet, för att stärka åtgärderna för att förebygga människohandel och för att förbättra skyddet av de brottsutsatta (artikel 1).

Direktivets definition av människohandel omfattar utnyttjande av andras prostitution eller andra former av sexuell exploatering, tvångsarbete eller tvångstjänster, inklusive tiggeri, slaveri eller slaveriliknande förhållanden, trälldom, utnyttjande av brottslig verksamhet eller avlägsnande av organ (artikel 2.3) Medlemsstaterna är enligt direktivet skyldiga att säkerställa att människohandel som har begåtts exempelvis mot en brottsutsatt som var särskilt utsatt, inbegripande åtminstone brottsutsatta som är barn, eller har begåtts med användande av grovt våld eller vållat den brottsutsatta särskilt allvarlig skada är belagt med ett maximistraff på minst tio års fängelse (artikel 4.2). Medlemsstaterna ska också vidta lämpliga åtgärder, som utbildning, i syfte att motverka och minska den efterfrågan som ligger till grund för alla former av utnyttjande som är relaterade till människohandel (artikel 18). (Europaparlamentets och Rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF).

Köp av sexuell tjänst

I april 2008 tillsatte regeringen en utredning för att utvärdera tillämpningen av förbudet av köp av sexuell tjänst och dess effekter. Utredningen föreslår att straffmaximum för köp av sexuell tjänst höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Ett förslag som har lett till en lagändring vilket innebär att från och med den 1 juli 2011 är maximistraffet för köp av sexuell tjänst 1 år. (SOU 2010:49 Förbud mot köp av sexuell tjänst, En utvärdering 1999–2008 och Proposition 2010/11:77 Skärpt straff för köp av sexuell tjänst).

Hur många utsätts för människohandel?

Enligt U.S. Department of State's trafficking rapport utsätts 1.8 per 1000 personer för människohandel. Enligt UNICEF är så många som två miljoner barn utsatta för prostitution inom den globala sexmarknaden.

En studie från UNODC (UNODC:s globala studie) visar att cirka 79 procent av de personer som år 2006 utsattes för människohandel utnyttjades för sexuella ändamål. I studien framgår att även om det är troligt att arbetskraftsexploatering och manliga brottsutsatta kan gå oupptäckta, är människohandel för sexuella ändamål med kvinnor överrepresenterat till och med i länder där andra former av människohandel upptäcks kontinuerligt. Andra nyligen utförda studier visar emellertid på att majoriteten av de brottsutsatta utnyttjas inom människohandel för tvångsarbete.

De Brottsutsatta

De fall som involverat svenska flickor och kvinnor i Sverige har än så länge dömts som koppleri (gäller tom april 2011).

I de människohandelsfall som förekommit i Sverige mellan juli 2002 och mars 2008 har en knapp majoritet av de brottsutsatta varit minderåriga. De senaste åren har emellertid antal minderåriga minskat, vilket kan antas bero på att människohandlarna är medvetna om att det är lättare att bli dömd för människohandel gällande barn än vuxna. (Intervju 2011 med Patrik Cederlöf, nationell samordnare för arbetet mot prostitution och människohandel).

Verkligt fall

Katrineholms tingsrätt Dom 2006-04-12 Mål nr B 133-05 ändrades av Svea Hovrätt och åtalet mot Daniella avseende människohandel rörande Natalie ogillades. Se Svea Hovrätt Deldom 2006-09-19 Mål nr B 3651-06.